

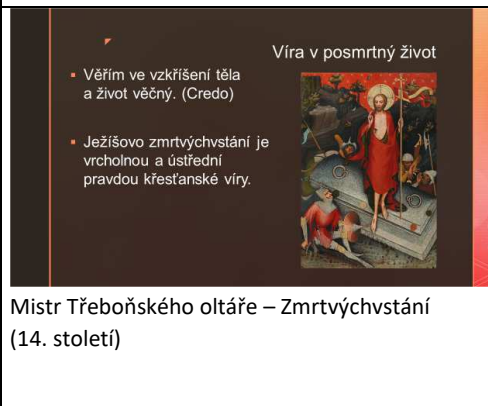

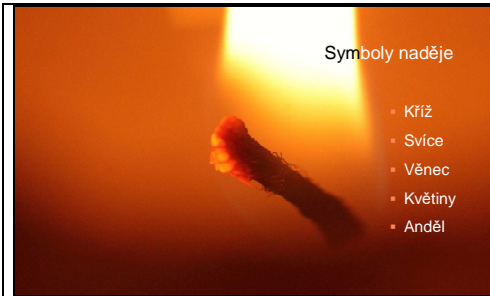

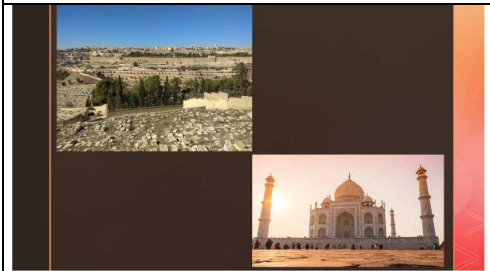

Vzpomínáme na zemřelé

Prezentace se věnuje především „dušičkové tematice“. Informuje o křesťanském pojetí smrti, symbolech spojených s obdobím dušiček. Několik snímků prezentace zabrousí i do jiných náboženství a tradic a přiblíží jejich vnímání smrti. Prezentaci je třeba přizpůsobit časovým možnostem a věku žáků/posлуhačů.

Na konci tohoto dokumentu naleznete několik návrhů k aktivitám a dva tematické příběhy.

 <p>Vzpomínáme na zemřelé</p> <p>© Diecézní katechetické centrum Brno</p>	<p>Pojďme si připomenout konec našeho pozemského života. Přemýšlíme-li o smrti, zamýšlíme se také nad tím, jak dobře prožít pozemský život, jak naplnit čas, který máme. I když je myšlenka na smrt u lidí často spojená se strachem a úzkostí, nejistotou a smutkem, není dobré se jí vyhýbat. Říká se, že přemýšlení o smrti pomáhá člověku lépe žít.</p>
 <p>2. listopad</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Památka zesnulých ▪ Vzpomínka na všechny věrné zemřelé ▪ Dušičky 	<p>2. listopad je den, kdy obzvlášť myslíme na naše zemřelé. Tento den je v kalendáři zapsán jako Památka zesnulých nebo Vzpomínka na všechny věrné zemřelé. Lidově říkáme „Dušičky“. V kalendáři bychom také našli, že tento den slaví svátek Tobiáš (<i>pozn.: biblická postava Tobiáš pohřbil i přes zákaz mrtvého člověka a získal za to zásluhy u Boha</i>).</p> <p>Křesťané se v tento čas modlí za lidi, kteří zemřeli, ale ještě nemohou žít u Boha, aby se jejich duše dostaly co nejdříve do nebe a žily šťastný život v Boží blízkosti. Název „Dušičky“ je odvozen právě od pojmu „duše“ – duše, o které křesťané věří, že je nesmrtelná. Lidé v tyto dny obzvlášť chodí na hřbitovy, zdobí hroby květinami a věnci, zapalují svíčky a prosí za své zemřelé.</p>
 <p>Věra v posmrtný život</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Věřím ve vzkříšení těla a život věčný. (Credo) ▪ Ježíšovo zmrtvýchvstání je vrcholnou a ústřední pravdou křesťanské víry. 	<p>Co se děje s člověkem, když zemře? Na tuto otázku nedokáže nikdo přesně odpovědět. Všechna náboženství ale na ně nějakým způsobem odpověď hledají. Věří, že lidský život nekončí smrtí.</p> <p>Křesťané věří, že když člověk zemře, jeho duše žije dál. Věří také, že jeho tělo bude jednou vzkříšeno k novému životu. Tato víra ve vzkříšení mrtvých a v život věčný vychází z Ježíšova zmrtvýchvstání. To, že Ježíš vstal z mrtvých, je vrcholnou a ústřední pravdou křesťanské víry. Ježíš nám dává podíl na svém věčném životě – „pro spojení s Kristem budou všichni povoláni k životu“ (1 Kor 15,22).</p>
 <p>„Já jsem vzkříšení a život.“</p> <p>Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, i kdyžby umřel, bude žít na věky. (Jan 11, 25)</p> <p>Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, co člověku ani na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují. (1 Kor 2,9)</p>	<p>Ježíš o sobě říká: „Já jsem vzkříšení a život.“ (Jan 11, 25)</p> <p>Ježíš mluví o dvou formách života po smrti: jedna je život s Bohem: radost a plnost, druhá je život bez Boha: prázdnota, bezútěšnost, nenaplněnost. Záleží na každém jednotlivci, pro co se rozhodne.</p>

 <p>Symbole naděje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kříž • Svíce • Věnec • Květiny • Anděl 	<p>O naději nám vypráví mnoho symbolů, které umísťujeme i na hroby.</p> <p>Kříž – symbol smrti, ale i naděje a lásky</p> <p>Svíce – vyjadřuje světlo. Křesťané připodobňují věčný život, ve který věří, k věčnému světlu. Svíce je také symbolem lidského života. Když svíce hoří, ubývá, stravuje se, ale při tom vydává světlo a teplo pro okolí. U rakve rozsvěcujeme paškál – symbol vzkříšeného Krista, symbol naděje</p> <p>Věnec – tvar kruhu, který „nezačíná a nekončí“, symbolizuje věčnost (nekonečnost). Zároveň je také znamením vítězství.</p> <p>Květiny – znamení života a jeho pokračování po smrti.</p> <p>Anděl – průvodcem člověka v životě i ve smrti, proto bývají na náhrobcích také sochy andělů.</p>
 <p>Jiná náboženství a jiné tradice</p>	<p>Vlevo vidíme monumentální egyptské hrobky. Víte, z jaké jsou doby a komu byly určeny? Tyto pyramidy sloužily jako hrobky faraónů. Nejstarší z nich je téměř 5 000 let stará. Staří Egypťané věřili, že smrtí člověka život nekončí, ale přechází do jiného světa. Pro posmrtný život však muselo být tělo zemřelého náležitě připraveno. Aby mohl mrtvý žít věčně, muselo být jeho tělo zcela neporušené i po smrti. Proto byla těla mumifikována (vysušována), aby se zabránilo jejich přirozenému rozkladu. Balzamování a mumifikace byla ale jen pro ty nejbohatší vrstvy, protože to bylo velmi nákladné. Ostatní byli pohřbeni do pouště, do žhavého písku, který těla také dobře zakonzervoval. Nebožtík dostal tzv. pohřební výbavu, tedy majetek, který ho měl zajistit v posmrtném životě. Pyramidy byly stupňovité, po těchto stupních měla vystupovat duše faraóna do nebe.</p> <p>Obrázek vpravo nás uvádí do antického světa řeckých bájí. Víte, jak podle představ Řeků vypadal přechod do posmrtného života? Zemřelí odcházeli do říše mrtvých, které vládá bůh Hádés. Říše mrtvých se také někdy podle svého vládcy nazývá Hádés. Skrývá se v hlubinách země a nepronikne do ní paprsek slunečního světla. Charón, kterého vidíme na obrázku, převážel mrtvé přes řeku do podsvětí za peníze. Proto byli mrtví pohřbíváni s mincí pod jazykem (tzv. obolos). Kdo ji neměl, musel dlouho putovat po březích řeky.</p>
 <p>Vlevo pohled z židovského hřbitova na Jeruzalém.</p> <p>Vpravo Tádž Mahal</p>	<p>Židovské představy o podsvětí čerpají ze Starého zákona, kde je podsvětí zmiňováno poměrně často a je označováno hebrejským výrazem šeol. Židé mají zvyk na hroby pokládat místo květin kamínky (vyjadřující mj. trvalost vzpomínek).</p> <p>Také muslimové věří v život po smrti. Vpravo na snímku vidíme obrovskou stavbu. Víte, jak se jmenuje a kde se nachází? Je to Tádž Mahal. Abychom tuto stavbu navštívili, museli bychom se vypravit až do Indie. Stavba, která představuje skvost islámské architektury, pochází ze 17. století. Je to vlastně hrobka, kterou nechal postavit císař Mughalské říše pro svou milovanou manželku na důkaz věčné lásky. Císař byl muslim a stavba měla představovat ráj podle muslimských představ. Jelikož muslimská víra zakazuje zpodobňovat lidské postavy, stavba je dekorovaná především květinovými motivy.</p> <p>Buddhismus a hinduismus říká, že po skončení jednoho života se všichni živí tvorové rodí k dalšímu životu, říká se tomu reinkarnace. Záleží na tom, jak dotyčný prožil svůj předchozí život. Snahou je osvobodit se z tohoto koloběhu. Křesťané na reinkarnaci nevěří, naopak věří v odpuštění hříchů od milosrdného Boha.</p>

<p style="text-align: right;">Halloween</p> <ul style="list-style-type: none"> • Náboženství starých Keltů • Pro Kelty posvátná noc z 31. 10. na 1. 11. • Původně snaha usmířit si duchy zemřelých • Dnes spojen s mnoha zvyky a halloweenskými party <p style="text-align: center;">TRICK OR TREAT</p>	<p>Poslední říjnový večer se v mnoha zemích nese ve znamení Halloweenu. Tento svátek má kořeny v dávné tradici Keltů, kteří se v noci z 31. října na 1. listopadu loučili s létem a slavili příchod nového roku. Keltové věřili, že tato noc je magická, ruší se hranice mezi světem živých a mrtvých. Věřili, že duchové zemřelých se mohou vrátit na zem. Protože se báli, že by jim mohli ublížit, navlékali si masky a převleky, aby se proti nim chránili. Zároveň si chtěli duchy zemřelých usmířit a příznivě naklonit. Tu noc probíhaly bujaré oslavy, lidé zapalovali ohně.</p> <p>Halloween je rozšířen především v anglicky mluvících zemích. Do USA se dostal díky irským přistěhovalcům. Původně se keltský svátek nejmenoval Halloween, ale Samhain. Křesťanští misionáři se mu snažili dát nový obsah a svátek Samhain se snažili nahrazovat svátkem Všech svatých. Název Halloween je zkratkou slov „All Hallows Evening“ (z angličtiny přeloženo „předvečer svátku Všech svatých“, tj. 31. říjen).</p> <p><i>Znáte nějaké zvyky spojené s Halloweenem?</i></p> <p>Lidé v tuto noc dávali ke svým domům lucerny, vyřezané z dýní. Tato světla měla vítat zemřelé předky a zároveň sloužit jako ochrana proti nepřátelským duchům. V Americe se rozšířily i další zvyky. Například převlečené děti představují duchy zemřelých, navštěvují domovy a zde „koledují“. Říkají „Trick or treat“ – „Dejte mi koledu, nebo vám něco vyvedu. Na halloweenských oslavách jsou oblíbené nejrůznější strašidelné kostýmy, masky a převleky.</p> <p><i>Dokázali byste srovnat Halloween a naše Dušičky? (Původ těchto svátků a jak je lidé slaví.)</i></p>
<p style="text-align: right;">Smrt a život</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smrt patří k životu • Hospicové hnutí – „Naplnit dny životem.“ 	<p>V dnešní době se často o smrti bojíme hovořit, lidé mají strach být umírajícím na blízku. O smrti se však nemusíme bát mluvit, je to přirozená součást života. Náš pozemský život jednou skončí. V utrpení si samozřejmě ale máme pomáhat. Hospice, kde se lidé starají o umírající, se řídí krásnou myšlenkou, že je důležité naplnit dny životem (někdy, když zemře člověk mladý, se nepodaří naplnit život dny, ale dny životem naplnit můžeme).</p> <p>V naší kultuře je obvyklé naposledy se rozloučit se zemřelým člověkem – ať už při pohřbu v kostele nebo při obřadu v krematoriu. Rozloučení s blízkým člověkem je pro pozůstalé smutnou a bolestnou událostí, ale má svůj význam a je důležité pro vyrovnání se se ztrátou a novou životní situací. Při posledním rozloučení lidé také projevují úctu zemřelému člověku. Pohřbívat zemřelé je jeden ze skutků milosrdenství.</p>
<p style="text-align: right;">Modlíme se za zemřelé</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biblický základ v knize Makabejských • Bůh může odpustit zemřelým jejich hříchy a oni mohou žít ve spojení s ním • Requiem – bohoslužba za zemřelé 	<p>Modlitby za zemřelé najdeme už v knize Makabejských, když se Juda Makabejský modlil za své mrtvé vojáky. Zemřelým můžeme pomáhat modlitbami. Věříme, že Bůh může odpustit zemřelým jejich hříchy a oni pak s ním mohou žít ve věčné radosti. Můžeme se modlit také za ty zemřelé, na které nikdo nepamatuje.</p> <p>Bohoslužba za zemřelé se nazývá rekviem (requiem) = odpočinutí.</p> <p><i>Pro mne si nepřijde smrt, ale Bůh. (sv. Terezie z Lisieux)</i></p>
<p style="text-align: right;">Smrt není konec</p> 	<p>Prázdný hrob je přímý a tichý svědek Ježíšova zmrtvýchvstání. Křesťanství dává naději na věčný život. Ježíš Kristus vstal z mrtvých, a tak i my máme tuto naději.</p>

Návrhy k aktivitám

- Zeptat se rodičů nebo prarodičů na své zemřelé předky (např. kde jsou pohřbeni, jaký měli život, jaké předměty doma tyto příbuzné připomínají).
- Před Dušičkami vytvořit výzdobu z přírodnin na hrob někoho příbuzného nebo vyrobit svíci.
- Lidé mohou po sobě zanechat stopy, které mohou být pro druhé inspirací k následování.
- Zamyslet se nad tím, jakou stopu, odkaz bych já rád/a na zemi jednou zanechal/a. Co by naplňovalo můj život? (Možno obkreslit si botu na papír, vystříhnout a do této stopy svá přání napsat. Kdo chce, může říct, co do své stopy napsal.) Tuto aktivitu je možné pojmout i v obecnější rovině a zamyslet se, co může člověk obecně druhým lidem zanechat, jakým způsobem „žije mezi lidmi dál“.
- Patronem šťastné smrti je sv. Josef. (Zemřel v Mariině a Ježíšově blízkosti.) Proto můžeme zařadit modlitbu k sv. Josefovi za všechny zemřelé.
- Jaký je rozdíl mezi Dušičkami a Halloweenem? Na tabuli navrhne tabulku, jejíž obsah žáci společně doplňují.

Název svátku	Dušičky	Halloween
Datum svátku	2. listopad	noc z 31. 10. na 1. 11.
Původ svátku	křesťanský	keltský
Smysl svátku (původní)	vzpomínky a modlitba za zemřelé.	udobřit si duchy zemřelých, strach z duchů zemřelých
Symbyly	hrob, svíce, květiny, věnec	lucerna z dýně, kostýmy strašidel
Tradice, zvyky	návštěva a výzdoba hrobů	Trick or treat, výroba lucerniček z dýní (tzv. jack-o'-lantern)...

Příběhy

(zdroj: <https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/pribehy-ke-katechezi>)

• Hostina v nebi

Rabi prosil Boha, aby mu dovolil spatřit: nebe a peklo. Bůh svolil a jako průvodce mu dal proroka Eliáše. Eliáš vzal nejdřív rabiho do prostorné místnosti, v jejímž středu stál na ohni kotel a v něm se ohřívalo báječné jídlo. Všude kolem posedávali pobledlí, vyčerpaní a vyhublí lidé a nabírali si z kotle velkými lžicemi. Rukojeť jejich lžic byla ovšem tak dlouhá, že nabrané jídlo nedopravili do úst. Když byli z místnosti venku, zeptal se rabi proroka, co to bylo za divné místo. „To bylo peklo: pravil Eliáš.“

Potom šli do další místnosti, která byla stejná jako ta první. Uprostřed místnosti stál oheň a na něm se vařilo výborné jídlo. Lidé seděli kolem s dlouhými lžicemi. Všichni byli dobře živeni, zdraví a šťastní. Nepokoušeli se nakrmit sami sebe, ale dlouhými lžicemi podávali pokrm ostatním. Rabi věděl, že jsou v nebi.

(Petr Weissman, *Laskavé slovo na každý den*, Portál)

• Ir u Božího soudu - rozveselil smutné

Jednou docela nenadále zemřel jeden Ir a stanul u Božího soudu. Měl hrozný strach, protože v životě neudělal příliš mnoho dobrého. Před ním stála ještě dlouhá řada; všichni museli skládat účty. Kristus otevřel tlustou knihu a řekl prvnímu: „Tady stojíš: Měl jsem hlad a tys mi dal najíst. Výborně! Můžeš vstoupit do nebe.“ Druhému řekl: „Měl jsem žízeň a dal jsi mi napít.“ Třetímu: „Byl jsem ve vězení a navštívil jsi mě.“ A tak dále. U každého, který se dostal do nebe, zpytoval Ir svědomí a pokaždé se začal třást: nikomu nedal najíst ani napít, žádného vězně ani nemocného nenavštívil. Teď přišel na řadu on. Podíval se na Krista, který hledal ve své knize, a třásl se strachy. Kristus však vzhlédl a řekl: „Moc toho tady není. Ale něco jsi přece udělal: Byl jsem smutný a ty jsi mi vyprávěl veselé historky. Byl jsem sklíčený a ty jsi mě rozesmál a dodal odvahy. Můžeš vstoupit do nebe.“

I když je tato příhoda vymyšlená, vidíme na ní, že nemáme promeškat žádnou příležitost, kdy můžeme druhému prokázat lásku, třeba tím, že ho obveselíme nebo povzbudíme.

(Pierre Lefèvre, *Příběhy psané životem*, Portál)